

بررسی تأثیر حسابرسی داخلی بر اجتناب مالیاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس تهران

فاطمه حسینی هولاری^{۱*}

پونه پرور ساروی^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۱۷ تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۰۲/۱۷

چکیده

اجتناب مالیاتی حاصل مهمترین تصمیمات مدیران شرکت است که به واسطه جلوگیری از انتقال منابع شرکت به دولت می تواند آثار مساعد یا نامساعدی بر ارزش شرکت بر جای گذارد. مدیران می توانند از طریق به تاخیر انداختن پرداخت مالیات، مانع از خروج وجه نقد شرکت شوند. این پژوهش به بررسی تأثیر حسابرسی داخلی بر اجتناب مالیاتی شرکت های منتخب بورس تهران می پردازد. جامعه آماری مورد مطالعه این پژوهش از ۱۰۵ شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد و برای آزمون فرضیه های تحقیق از آزمون رگرسیون داده های ترکیبی استفاده شده است. فرضیه پژوهش در بازه زمانی پنج ساله (۱۳۹۱ الی ۱۳۹۵) مورد آزمون قرار گرفت. نتایج تحقیق حاکی از آن است که حسابرسی داخلی هیچ اثر معناداری بر اجتناب مالیاتی ندارد و همچنین در بین متغیرهای کنترلی، اندازه شرکت و بازده دارایی ها به ترتیب دارای اثر مثبت و منفی بر اجتناب مالیاتی شرکت بودند.

واژگان کلیدی

حسابرسی داخلی، اجتناب مالیاتی، نرخ موثر مالیاتی، حاکمیت شرکتی، بورس تهران

^۱ کارشناس ارشد حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه روزبهان، ساری، ایران. (Fatemeh.hoseini.holari@gmail.com)

^۲ کارشناس ارشد حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه روزبهان، ساری، ایران. (pone.np92@gmail.com)

۱- مقدمه

مالیات متعلقه به سود شرکت‌ها، یک هزینه قابل توجهی را به شرکت و سهامداران تحمیل می‌کند. تحت قوانین موجود مالیاتی، شرکت‌های تجاری بخش قابل توجهی از سود حاصله خود را باید به دولت پرداخت کنند که این موضوع باعث کاهش درآمد مالکان می‌شود و این امر رغبت سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها را کاهش می‌دهد. مدیریت شرکت برای کاهش انتقال منابع مالکان به دولت و تعدیل هزینه مالیات متعلقه به سود، اقدام به اجرای برنامه‌های اجتناب مالیاتی جهت تعدیل انتقال منابع از سهامداران به دولت می‌کنند؛ و این امر منجر به افزایش ارزش شرکت و بازده مالکان خواهد شد. (دسای و دارماپالا^۱، ۲۰۰۷).

در مورد اجتناب از مالیات می‌توان گفت اجتناب از پرداخت مالیات، به فعالیت غیرقانونی که موجب کاهش درآمدهای دولت که برای آموزش‌رسانی و خدمات رفاهی و عمومی نیاز است، مربوط نمی‌شود (اتسانیا^۲، ۲۰۱۱) از آن جایی که هزینه مالیات سود شرکت‌ها را کاهش می‌دهد، بسیاری از شرکت‌ها به میزان زیادی فعالیت‌های اجتناب از پرداخت مالیات را با هدف کاهش درآمد مشمول مالیاتشان به کار می‌برند (نور و همکاران^۳، ۲۰۱۰). معمولاً سهامداران ریسک‌گریز انتظار دارند مدیران به نمایندگی از آن‌ها بر حداکثر سازی سود تمرکز کرده، که این فراتر از استفاده از فرصت‌های کاهش بدهی مالیاتی است، بنابراین اجتناب از مالیات فی نفسه انعکاسی از مشکلات نمایندگی نیست. با این حال، جدایی مالکیت و کنترل می‌تواند منجر به اتخاذ تصمیمات مالیاتی در شرکت شود که منعکس‌کننده منافع شخصی مدیر است. از این رو چالش پیش روی سهامداران و هیئت مدیره، یافتن ترکیبی از مکانیزم‌های کنترلی و انگیزشی به منظور حداقل سازی هزینه‌های نمایندگی می‌باشد (جنسن و مک‌کلینگ^۴، ۱۹۷۶).

نظریه مرسوم و معمول در خصوص برنامه‌های اجتناب مالیاتی این است که به عنوان ابزاری، مالیات را در واحد تجاری ذخیره و منابع را از دولت به مالکان انتقال می‌دهد و سود پس از کسر مالیات قابل توزیع بین سهامداران و ارزش شرکت را افزایش می‌دهد. طی تحقیقات انجام شده در حوزه اقتصادی، نتایج حاصله مبین این نکته است که اجتناب مالیاتی همیشه منجر به افزایش ثروت سهامداران و ارزش شرکت نمی‌شود و تاکید بیشتر آن‌ها بر هزینه‌های نمایندگی ناشی از کاربرد برنامه‌های اجتناب مالیاتی می‌باشد، تحت این بخش از نظریه اجتناب مالیاتی، مدیران فرصت طلب از سایر روش‌ها و تکنیک‌ها برای پرداخت مالیات کمتر استفاده می‌کنند که این امر سبب تحمل هزینه‌هایی برای مالکان شرکت خواهد شد. در مورد حسابرسی داخلی هم می‌توان چنین گفت وجود حسابرسی داخلی برای تقویت حاکمیت شرکتی، ارتقا و قدرت بخشی سامانه کنترل داخلی، کمک به مدیریت و جلوگیری از رخدادهایی مانند فرار مالیاتی، اجتناب مالیاتی و اطمینان یابی از شفافیت در گزارشگری در سطح داخلی و در سطح برون سازمانی، ضرورتی انکار

¹. Desai and Dharmapala

². Otusanya

³. Noor et.all

⁴. Jensen and Meekling

ناپذیر است. در سال های اخیر حسابرسی داخلی به عنوان یکی از مکانیزم های درون سازمانی، نقش بسیار با اهمیتی در ساختار حاکمیت شرکتی در جهان پیدا کرده است. حسابرسی داخلی یک فعالیت اطمینان بخش و مشاوره ایی مستقل و بی طرفانه به منظور ارزش افزایی و بهبود عملیات یک واحد تجاری است. طی سه دهه اخیر حسابرسی داخلی در دنیا با تحولات بزرگی همراه شده، اما در کشور ما به دلیل اقتصاد دولتی و نبود شرکت های بزرگ و چند ملیتی و همراهی نکردن با اقتصاد جهانی، از این تحولات پیروی نشده و هنوز هم در بسیاری از شرکت ها حسابرسی داخلی در حد سندرسی است. (مهام و تک روستا، ۱۳۹۰).

حسابرسی داخلی به عنوان یک عنصر کارآمد در نظام اقتصادی دانش محور و جهانی تنها مربوط به واحدهای تجاری و انتفاعی نیست، بلکه دستگاه های دولتی هم اگر بخواهند خدمات بهتری عرضه کنند باید از حسابرسی داخلی استفاده کنند. در دنیای امروز دامنه فعالیت های حسابرسی داخلی به مراتب بیش از پیش گسترش یافته است. با وجود تلاش های صورت گرفته در زمینه تقویت حسابرسی داخلی مانند برگزاری سمینارهای حسابرسی داخلی و انتشار استانداردهای حسابرسی داخلی برای تقویت و گسترش آن و تدوین آیین رفتار حرفه ایی، اولویت دادن به کنترل های داخلی در قوانین، باز تعریف کنترل های داخلی یکپارچه با شرایط محیطی در ایران و تشکیل انجمنی متشکل از حسابرسان داخلی و مدیران پیشرو به سایر تخصص های مرتبط نیازمندیم (اریک و همکاران^۱، ۲۰۱۲). با توجه به موارد مطروحه فوق این پژوهش به دنبال چگونگی تأثیر حسابرسی داخلی بر اجتناب مالیاتی شرکت های منتخب بورس تهران می باشد.

۲-۲- چارچوب نظری و فرضیه های پژوهش

مالیات به مثابه یک نوع هزینه اجتماعی است که آحاد یک ملت در راستای بهره وری از امکانات و منابع یک کشور موظفند آن را پرداخت نمایند تا توانائی های جایگزینی این امکانات و منابع فراهم شود. مالیات در واقع انتقال بخشی از درآمدهای جامعه به دولت و یا بخشی از سود فعالیت های اقتصادی است که نصیب دولت می گردد زیرا ابزار و امکانات دست یابی به درآمد و سودها را دولت فراهم ساخته است. دولت ها برای جبران هزینه های خدماتی که به شهروندان انجام می دهند. از طریق وضع مالیاتی اقدام می نمایند و البته هدف از وضع مالیاتی برای اغلب کشورها جبران هزینه نیست زیرا از طریق مالیات نقدینگی دچار تغییرات می شود که بعد از جبران هزینه مهم ترین عامل وضع مالیاتی می باشد. مالیات مقدار پول و یا مالی است که شهروندان یک کشور طبق قانون به دولت خود می پردازند تا در جهت اداره امور کشور تامین کالاها و خدمات عمومی و ضروری تضمین امنیت و دفاع همگانی و عمران و آبادانی توسط دولت مورد بهره برداری قرار بگیرد. مالیات ریشه تاریخی طولانی و عمیقی دارد و عمر آن با پیدایش نخستین حکومت ها و سازمان های مدیریت اجتماعی همراه می باشد. تنها نوع و مقدار مالیات و نحوه وصول آن متفاوت بوده است و اصل آن هیچگاه متروک نمی شده است. در برخی از کشورهای جهان باستان از قبیل کلد و آشور در (بین النهرین) و (آتن)، فرهنگ وصول مالیات از مردم تابع قوانین مدون بوده ولی در بسیاری از نقاط جهان مسئله مالیات از نظر چگونگی وصول و

¹ - Eric et all

اندازه آن تابع اراده دولت مرکزی و یا پادشاه بوده است که در برابر دریافت مقداری پول و یا کالا در سال، حکومت و فرمانداری مناطق گوناگون را به افراد واگذار می کرده است. حاکم منطقه نیز که به یک طایفه و قبیله و منطقه و یا شهر و ایالتی منصوب می شد آن اندازه از پول و کالا جهت دولت مرکزی با افزودن مبالغ هنگفتی برای اداره امور منطقه و خود و ذخیره شخصی بطور سرانه و یا خانواری از مردمان زیر سلطه خود وصول می کرد و در نپرداختن آن برای پادشاه و حاکم منطقه هیچ عذری پذیرفته نبود. ازاین رو در عصر حاضر یکی از پایه های استوار کشورداری، ترقی و پیشرفت و ارائه خدمات به مردم و در نتیجه دریافت مالیات می باشد. دریافت مالیات از جامعه در کشورهای جهان امری طبیعی و براساس سیاست مالی می باشد و در برخی از کشورهای صنعتی جهان ۹۰ تا ۹۸ درصد بودجه عمومی از طریق مالیات ها تامین می شود و مردم نیز هیچگونه واکنش منفی در برابر آن بروز نمی دهند. برای پرداخت مالیات دو نگرش وجود دارد، نگرش اول روی دو اصل داوطلبانه بودن مالیات و مشروط بودن آن به استفاده افراد از خدمات دولتی می باشد. نگرش دوم به اصول اجباری بودن و بلا شرط بودن آن تاکید می کند؛ که امروزه نگرش مطرح در حکومت ها جهت اخذ مالیات از مردم، نگرش اجباری و بلا شرط بودن آن می باشد. بدین جهت که با پرداخت مالیات بخش قابل توجهی از ثروت اشخاص به دولت ها انتقال پیدا می کند، فعالیت هایی جهت تعدیل این انتقال منابع از طرف مالکان درخواست و توسط مدیریت واحدهای تجاری به اجرا در می آید. در فرار مالیاتی برای تعدیل هزینه مالیات متعلقه، اقداماتی از طریق فرآیندهای غیر قانونی غیر قابل توجیه به اجرا گذاشته می شود، ولی اجتناب مالیاتی از طریق قوانین و معافیت های مصوب مراکز قانونی، در واحدهای تجاری انجام می شود تا مالیات کمتری پرداخت شود (دسای و دارماپالا^۱ ۲۰۰۹). یکی از مصادیق این معافیت ها در ایران، معافیت موضوع ماده ۱۳۲ ق.م.م می باشد که بر حسب آن، درآمد مشمول مالیات ابرازی ناشی از فعالیت های تولیدی و معدنی در بخش های تعاونی و خصوصی که پروانه فعالیت آنها از طرف وزارت خانه های ذیربط صادر شده باشد، به میزان هشتاد درصد و به مدت چهار سال و در مناطق کمتر توسعه یافته به میزان صد در صد و به مدت ده سال از مالیات موضوع ماده ۱۰۵ ق.م.م معاف می باشند.

۱-۲- پیشینه پژوهش

داداشی و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیقی به بررسی تاثیر ویژگی های ساختاری واحد حسابرسی داخلی بر احتمال وقوع تقلب در صورت های مالی پرداختند. بدین منظور آن ها از داده های ۱۲۵ شرکت طی سال های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۴ استفاده کردند. نتایج پژوهش حاکی از آن بود که تجربه و دوره تصدی مدیر حسابرس داخلی به ترتیب دارای اثرات منفی و مثبتی بر احتمال وقوع تقلب در صورت های مالی شرکت های مورد بررسی بودند؛ اما اثر معناداری از سوی سایر ویژگی های حسابرسی داخلی بر احتمال رخداد تقلب در صورت های مالی مشاهده نشد.

¹. Desai and dharmapala

سن و همکاران^۱ (۲۰۱۷) در تحقیقی به بررسی روابط مشتری و تامین کنندگان بر اجتناب از پرداخت مالیات پرداختند. آن‌ها در پاسخ به این سوال که آیا شرکت‌ها در روابط نزدیک مشتری و تامین کننده قادر به شناسایی و اجرای استراتژی‌های اجتناب مالیاتی هستند به این نتیجه رسیدند که وجود مشتریان عمده و تامین کنندگان وابسته به آن‌ها، سبب می‌گردد تا شرکت نسبت به سایر بنگاه‌ها به مقدار بیشتری به رویه‌های اجتناب از مالیات روی بیاورد.

کوستر و همکاران^۲ (۲۰۱۶) در پژوهشی به بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی پرداختند. نتایج آن‌ها نشان داد که مدیران توانمند به دلیل درک بالایی که از محیط عملکردی شرکت‌ها دارند، می‌توانند تصمیمات تجاری را با استراتژی‌های مالیاتی همسو کرده و فرصت‌های برنامه‌ریزی مالیاتی موثر را شناسایی کنند. آن‌ها به شواهد قابل اعتمادی مبنی بر مشارکت مدیران توانمند در فعالیت‌های اجتناب مالیاتی دست یافتند.

گو و همکاران^۳ (۲۰۱۶) تأثیر اجتناب مالیاتی بر هزینه حقوق صاحبان شرکت‌ها را بررسی نمودند. در این تحقیق از سه سنج سود حسابداری مشمول مالیات، تفاوت دفتری مالیات و نرخ مؤثر مالیاتی به عنوان شاخص‌های اندازه‌گیری اجتناب مالیاتی استفاده گردید. نتایج تحقیق نشان داد که بین اجتناب مالیاتی و هزینه حقوق صاحبان سهام شرکت‌ها رابطه منفی معناداری وجود دارد. همچنین آن‌ها دریافتند که در شرکت‌هایی با نظارت خارجی بهتر و نیز شرکت‌های با کیفیت اطلاعات حسابداری بالاتر، این رابطه قوی‌تر است.

آرمسترانگ و همکاران^۴ (۲۰۱۵) در پژوهشی تحت عنوان حاکمیت شرکتی، انگیزه‌ها و اجتناب از مالیات به بررسی رابطه فعلی بین متغیرهای حاکمیت شرکتی، مشوق‌های مدیران و فرار مالیاتی شرکت‌ها طی سال‌های ۲۰۰۷-۲۰۱۱ پرداختند. مشابه دیگر فرصت‌های سرمایه‌گذاری، شامل جریان‌های نقدی مورد انتظار پر ریسک، مشکلات نمایندگی حل نشده، ممکن است حاکمیت شرکتی منجر به فرار مالیاتی بیشتر یا کمتر سهامداران شود. با توجه به نتایج متفاوت بدست آمده از مطالعات پیشین آن‌ها به این نتیجه رسیدند که هیچ رابطه‌هایی بین مکانیزم‌هایی مختلف حاکمیت شرکتی و اجتناب از پرداخت مالیات در حالت‌های میانگین شرطی و میانگین توزیع اجتناب مالیاتی وجود ندارد. با این حال با استفاده از رگرسیون چندکی آن‌ها به این نتیجه رسیدند که یک رابطه مثبتی بین استقلال هیئت مدیره و پیچیدگی‌های مالی برای سطوح پایین اجتناب مالیاتی و یک رابطه منفی برای سطوح بالای اجتناب مالیاتی وجود دارد.

کیم و میلز^۵ (۲۰۱۵) این محققین به بررسی تأثیر برنامه ریزی مالیاتی بر اجتناب مالیاتی پرداختند. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که شرکت‌هایی دارای تنگناهای مالی، برنامه ریزی مالیاتی بیشتری برای اجتناب از مالیات می‌کنند. پژوهش‌های با هدف درک رابطه بین قراردادهای بدهی و سیاست مالیاتی شرکت، به این نتیجه رهنمون شده‌اند که شرکت‌های اجتناب کننده از مالیات، کمتر استقراض می‌کنند.

¹. Cen ling et.all

².Koster et. all

³. Goh et.all

⁴. Armstrong et.all

⁵. Kim and Mills

گالمور و لابرو^۱ (۲۰۱۵) رابطه بین کیفیت محیط اطلاعات داخلی با اجتناب مالیاتی و ریسک مالیاتی داخلی بررسی کردند. نتایج آن‌ها حاکی از این است که کیفیت محیط اطلاعات داخلی با اجتناب مالیاتی رابطه مثبت و معناداری دارد. ولی کیفیت محیط اطلاعات داخلی با ریسک مالیاتی رابطه معکوسی مشاهده گردید.

چایز و همکاران^۲ (۲۰۱۴) به بررسی تاثیر اطمینان بیش از حد مدیریتی بر اجتناب مالیاتی پرداختند نشان داد، اطمینان بیش از حد مدیریتی بر اجتناب مالیاتی تاثیر مثبت معناداری دارد، همچنین اطمینان بیش از حد مدیریتی، نرخ موثر مالیات نقدی را ۶,۶ کاهش می‌دهد و بر تفاوت سود حسابداری و سود مشمول مالیات ۱,۵ درصد می‌افزاید.

چن و همکاران^۳ (۲۰۱۴) در پژوهشی یافتند که اجتناب مالیاتی، هزینه‌های نمایندگی را افزایش و ارزش شرکت را کاهش می‌دهد. شفافیت گزارشگری مالی با اجتناب مالیاتی شرکت تعامل دارد و تعدیل کننده رابطه بین اجتناب مالیاتی و ارزش شرکت است.

فرانسیس و همکاران^۴ (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان قابلیت مدیریتی و اجتناب از مالیات به بررسی رابطه بین قابلیت مدیریت و اجتناب از مالیات پرداختند. آن‌ها برای اندازه گیری اجتناب از مالیاتی از دو معیار نرخ موثر مالیاتی و نرخ موثر مالیات نقدی استفاده کردند. نتایج پژوهش آن‌ها حاکی از این بوده است که مدیران توانا تر اجتناب از مالیاتی کمتری دارند و قابلیت مدیریت با اجتناب از مالیاتی رابطه منفی دارد.

گوایر و همکاران^۵ (۲۰۱۲) به بررسی رابطه تخصصی مالیاتی حسابرسان و سطح اجتناب مالیاتی شرکت‌ها پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها بیانگر این بود زمانی که موسسات حسابرسی یک متخصص مالیاتی باشند مشتریان آن‌ها که خدمات مالیاتی را از این موسسات دریافت می‌کنند بیشتر درگیر اجتناب مالیاتی هستند. از سوی دیگر نتایج حاکی از آن بود شرکت‌هایی که موسسات حسابرسی آن‌ها متخصص کلی صنعت هستند دارای سطح اجتناب مالیاتی بالاتری نسبت به سایر شرکت‌ها هستند.

۲-۲- فرضیه‌های پژوهش

با توجه به مبانی نظری مطرح شده، فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر هستند:

وجود حسابرسی داخلی تاثیر منفی و معناداری بر اجتناب مالیاتی دارد.

۳- روش شناسی پژوهش

اطلاعات مورد استفاده شده در این پژوهش به دو دسته قابل تقسیم هستند. دسته اول، اطلاعات مرتبط با مبانی تئوریک و ادبیات پژوهش هستند که با مطالعه مقاله‌ها و پایان نامه‌های مختلف موجود در اینترنت و نشریه‌های گوناگون از طریق مطالعه‌های کتابخانه‌ای فراهم شده است. دسته دوم، اطلاعات مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار

¹. Gallemore and Labro

². Chyz et. all

³. Chen et all

⁴. Francis et. all

⁵. Guyer et all

تهران بوده که از گزارش های شرکت از سایت کدال بورس اوراق بهادار تهران استخراج خواهد شد. این نوع تحقیق کاربردی است و برای انجام آن، شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به عنوان جامعه آماری در نظر گرفته شده و نمونه آماری از میان این شرکت ها استخراج گردیده است. پس از استخراج اطلاعات شرکت ها از سایت کدال و جمع بندی و محاسبات مورد نیاز در صفحه گسترده اکسل برای تجزیه و تحلیل آماده خواهند شد و تحلیل و آزمون فرضیه های پژوهش با استفاده از نرم افزار **Stata** و **Eviews** انجام خواهد شد.

جامعه آماری مورد مطالعه کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد که دارای ویژگی های مشترک زیر باشند.

۱. سال مالی منتهی به پایان اسفند هر سال باشد.
 ۲. شرکت ها تا پایان سال ۱۳۹۰ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند.
 ۳. شرکت ها باید از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۵ توقف فعالیت نداشته و دوره مالی خود را تغییر نداده باشند.
 ۴. اطلاعات مورد نیاز در این پژوهش از شرکت ها در دسترس باشد.
 ۵. جزو شرکت های فعال در صنعت واسطه گری مالی (بانک، بیمه، شرکت های سرمایه گذاری و... نباشند).
- بعد از لحاظ نمودن فوق، در نهایت یک جامعه همگن شده شامل ۱۰۵، شرکت انتخاب شده و مورد بررسی قرار گرفتند.

۱-۳- مدل و متغیرهای پژوهش

مدل تحقیق و تعریف عملیاتی متغیرها:

$$Tax Avoidance_{it} = a_0 + a_1 incon_{it} + a_2 Size_{it} + a_3 Mtb_{it} + a_4 Lev_{it} + a_5 Ra_{it} + a_6 ccit_{it} \varepsilon_{it}$$

$Tax Avoidance_{it}$: بیانگر اجتناب مالیاتی شرکت i در سال t شرکت i باشد. سا شرکتین تحقیق سال پیروی از دیرنگ و همکاران (۲۰۰۹) (اتی به عنوان معیاری جهت سنجش اجتناب مالیاتی استفاده می گردد:

$$Tax Avoidance_{it} = 1 - \frac{Total Tax Expenditure_{it}}{Pre Tax Income_{it}}$$

$Pre Tax Income_{it}$: بیانگر سود قبل از مالیات شرکت i در سال t

$Total Tax Expenditure_{it}$: کل هزینه مالیات

$(incon)_{it}$: به معنی وجود حسابرسی داخلی، اگر در سال مورد بررسی، حسابرسی داخلی وجود داشت عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر اختصاص می یابد.

متغیرهای کنترلی تحقیق

$(Size)_{it}$: به معنی اندازه شرکت که از لگاریتم دارایی های شرکت در پایان سال استفاده شده است. در ارتباط با مالیات و اندازه شرکت پژوهش های مختلفی صورت گرفته است. مبانی نظری این پژوهش ها عموماً بر پایه دو فرضیه،

هزینه‌های سیاسی و قدرت سیاسی هستند. در واقع نشان دادند که شرکت‌های بزرگ‌تر بیشتر تحت نظارت دولت قرار می‌گیرند و بیشتر در معرض مواجهه با هزینه‌های سیاسی هستند؛ بنابراین انتظار می‌رود این شرکت‌ها گرایش کمتری به اجتناب مالیاتی داشته باشند. در مقابل فرضیه قدرت سیاسی نشان می‌دهد، شرکت‌های بزرگ‌تر از قدرت سیاسی و اقتصادی ممتازی نسبت به شرکت‌های کوچک‌تر بهره می‌برند. این شرکت‌ها با استفاده از قدرت اقتصادی و لابی‌گری، درصدد اثر گذاری بر قوانین هستند و سعی دارند در طرح‌ها و پروژه‌ها گاه، سرمایه گذاری نمایند. می‌توان انتظار داشت رابطه معناداری بین اندازه شرکت و اجتناب مالیاتی وجود داشته باشد. (کوستر و همکاران^۱، ۲۰۱۶؛ مهرانی و سیدی ۱۳۹۳؛ سروستانی، ۱۳۹۱).

$(MTB)_{it}$: به معنی نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام است که این متغیر از تقسیم ارزش بازار حقوق صاحبان سهام شرکت به ارزش دفتری آن در پایان سال مالی محاسبه می‌شود. ارزش بازار حقوق صاحبان سهام از حاصل ضرب تعداد سهام عادی در قیمت سهام در پایان سال مالی به دست می‌آید.

$(Lev)_{it}$: به معنی درجه اهرم مالی که از طریق تقسیم جمع بدهی‌ها بر جمع دارایی‌ها بدست می‌آید (کوستر و همکاران، ۲۰۱۶؛ هانلون و هیتزمن^۲، ۲۰۱۰).

$(Roa)_{it}$: به معنی نرخ بازده دارایی‌ها که از تقسیم سود خالص بر کل دارایی‌ها بدست می‌آید (کوستر و همکاران، ۲۰۱۶).

$(ccit)_{it}$: اقلام تعهدی اختیاری که برای محاسبه آن از قدر مطلق باقی مانده الگوی تعدیل شده جونز (۱۹۹۵) استفاده می‌شود، برای تفکیک اقلام تعهدی اختیاری از غیراختیاری، ابتدا باید در یک دوره پیش بینی، الگو اقلام تعهدی را برآورد نمود و سپس براساس داده‌های واقعی در دوره رویداد به محاسبه اقلام تعهدی اختیاری پرداخت، دلیل استفاده از این متغیر، کنترل اثر رویه‌های گزارش‌گری متهورانه‌ی شرکت است.

الگو تعدیل شده جونز به شرح زیر است:

$$\frac{TA_{it}}{A_{it} - 1} = a_1 + \left(\frac{(\Delta REV_{it} - \Delta Rec_{it})}{A_{it} - 1} \right) a_2 + \left(\frac{PPE_{it}}{A_{it} - 1} \right) + a_3 + \varepsilon_{it}$$

که در الگو فوق:

TA_{it} : کل اقلام تعهدی شرکت که برابر است با تفاوت بین سود عملیاتی و جریان نقد عملیاتی

ΔREV_{it} : تغییرات درآمد فروش شرکت i در سال t

PPE_{it} : ناخالص اموال ماشین آلات و تجهیزات شرکت

ΔRec_t : تغییرات در حساب‌های دریافتنی در سال t

¹. Koester et. all

². Hanlon and Heitzman

A_{it-1} : دارایی های شرکت در سال $t-1$

ε_{it} : مقدار ارقام تعهدی اختیاری شرکت i در سال t از قدر مطلق آن به عنوان مبنا سنجش ارقام تعهدی اختیاری استفاده می شود.

۴- یافته های پژوهش

۴-۱- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

خلاصه ویژگی های مربوط به متغیرهای مورد استفاده در این تحقیق در جدول زیر، مربوط به داده های تحقیق برای ۵۲۵ داده سال شرکت ارائه شده است. آماره های گزارش شده شامل میانگین، میانه، انحراف معیار و... متغیرهای مورد استفاده در این پژوهش می باشد.

جدول ۱. آمار توصیفی متغیر

متغیر	نماد	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف معیار
اجتناب مالیاتی	taxavoid	۸۸۷۰۲۵۸	۱	۶۲۷۴۱۴۷	۰۰۸۶۹۷۵۸
حسابرسی داخلی	incon	۷۲۶۷۳۲۷	۱	۰	۰۴۴۶۰۷۸۸
ارقام تعهدی اختیاری	CC	۱۱۴۳۹۰۱	۱,۵۴۵۷۴۳	۰	۰۱۳۳۰۵۷۷
اندازه شرکت	SIZE	۶,۲۱۸۶۰۴	۸,۳۰۹۳۵۶	۴,۶۲۹۸۶۸	۰۶۳۴۲۲۶۴
بازده دارایی	ROA	۰۱۲۷۹۴۶۳	۰۶۱۶۵۰۲۳	-۰۵۳۳۴۰۱۸	۰۱۳۹۱۸۶
درجه اهرم مالی	LEV	۰۵۶۹۲۹۷۴	۱,۹۴۶۸۶۱	۰۰۶۷۷۲۳۲	۰۲۱۲۴۹۱۲
نسبت ارزش بازار ب ارزش دفتری	MTB	۲,۳۵۷۹۷۱	۲۳,۳۷۶۴۶	-۱۴۵,۱۰۳۱	۰۶,۹۶۶۴۸۳

منبع: یافته های محقق

میانگین ۰,۷۲۶ متغیر حسابرسی داخلی بیانگر آن است که تعداد سال شرکت های دارای واحد حسابرسی داخلی تقریباً ۲ برابر سال شرکت های فاقد آن است و همچنین میانگین اجتناب مالیاتی ۰,۸۸۷ می باشد. بیشترین آن ۱ و کمترین آن ۰,۶۲۷ است. سایر اطلاعات مربوط به آمار توصیفی در جدول فوق ارائه شده است.

۴-۲- آزمون های پیش فرض های کلاسیک رگرسیون

در این تحقیق، بر مبنای مدل رگرسیونی پیش گفته، اثرات سال و صنعت کنترل شده و برازش مدل از نوع مقطعی خواهد بود. لذا نیازی به انجام آزمون های تشخیصی لیمر و هاسمن جهت تفکیک اثرات مشترک، ثابت و تصادفی نیست. قبل از برازش نهایی مدل تحقیق، ابتدا پیش فرض های کلاسیک رگرسیون مانند ناهمسانی واریانس اجزای خطا، خودهمبستگی مرتبه اول جملات اخلاص و همخطی متغیرهای توضیحی مورد بررسی قرار می گیرند. در صورتی که تعداد مقاطع از دوره زمانی بیشتر باشد، می توان انتظار داشت که اجزای اخلاص دارای ناهمسانی واریانس باشند. در جدول ۲ نتایج مربوط به بررسی ناهمسانی واریانس و خودهمبستگی مرتبه اول جملات اخلاص ارائه شده است.

جدول ۲. نتایج بررسی فروض کلاسیک رگرسیون خطی

پیشفرض	آزمون	آماره	معناداری	نتیجه
ناهمسانی واریانس	بروش یاگان آزمون کوک ویزبرگ	۶.۹۲	۰.۰۰۸۵	وجود مشکل ناهمسانی واریانس
خودهمبستگی	آزمون ولدریچ	۱۶.۷۳۵	۰.۰۰۰۱	وجود مشکل خودهمبستگی مرتبه اول

در این پژوهش، بعد از کنترل اثرات سال و صنعت و برازش مدل رگرسیونی به روش پانل مقاوم با استفاده از دستور **Vce(cluster firms)**، ناهمسانی واریانس و خودهمبستگی سریالی جملات خطای هر شرکت در بازه مورد بررسی، رفع و خروجی نهایی به شرح جدول ۳-۴ قابل ارائه است. همچنین برای بررسی هم خطی از عامل تورم واریانس استفاده شده است، براساس جدول کلیه عوامل تورم واریانس (VIF) کمتر از ۱۰ می باشد که بیانگر عدم وجود هم خطی بین متغیرهای توضیحی تحقیق می باشد.

۳-۴- تجزیه و تحلیل نتایج حاصل از برآورد مدل

همان طور که در جدول شماره ۳ مشاهده می شود، ضریب تعیین مدل برابر است ۰,۳۶۰۰ که نشان می دهد تغییرات متغیر وابسته به همین میزان توسط متغیرهای توضیحی مدل قابل تبیین هستند. مقدار و سطح معناداری آماره **F** نیز به ترتیب ۱۱,۲۰۲ و ۰,۰۰۰ است که دلیلی بر صحت مدل برازش شده در سطح اطمینان ۹۹٪ است. نتایج حاصل از برازش مدل پژوهش نشان می دهد که حساسی داخلی دارای ضریب $-۰,۰۰۴۵$ و سطح معنی داری ۰,۷۱۲ می باشد. در واقع بیشتر بودن سطح معناداری نسبت به ملاک ۵٪ بیانگر آن است که برخلاف مباحث تئوریک، وجود حساسی داخلی هیچ اثر معناداری بر اجتناب مالیاتی ندارد و این به معنی رد فرضیه تحقیق است. از بین متغیرهای کنترلی، اندازه شرکت دارای اثر مثبت و معنی داری بر اجتناب مالیاتی می باشد و بازده دارایی شرکت دارای اثر منفی و معناداری بر اجتناب مالیاتی می باشد.

جدول ۳. نتایج تخمین نهایی مدل تحقیق به روش پانل مقاوم

متغیر	ضریب	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معناداری	تورم واریانس
Incon	۰,۰۰۴	۰,۰۱۲	-۰,۳۷	۰,۷۱۲	۱,۰۹
Cc	۰,۰۴۸	۰,۰۲۹	۱,۶۰	۰,۱۱۲	۱,۰۷
Size	۰,۰۲۰	۰,۰۱۰	۲,۰۵	۰,۰۴۳	۱,۱۰
Roa	-۰,۰۱۲	۰,۰۵۴	-۲,۲۵	۰,۰۲۵	۱,۵۹
Lev	۰,۰۱۴	۰,۰۳۸	۰,۳۷	۰,۷۱۳	۱,۶۳
Mtb	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۲۶	۰,۷۹۴	۱,۰۵
مقدار ثابت	۰,۰۷۲	۰,۰۷۰	۱,۰۳۳	۰,۰۰۰	۱,۲۵
اثر سال	کنترل شد				
اثر صنعت	کنترل شد				
ضریب تعیین		۰,۳۶۰۰			

آماره F	۱۱,۲۰۲
معناداری آماره F	۰,۰۰۰

۵- بحث و نتیجه گیری

حسابرسی داخلی یک فعالیت اطمینان بخش و مشاوره ایی مستقل و بی طرفانه است که هدف آن بهبود عملکرد سازمان است. می توان گفت حسابرسی داخلی یک خط دفاعی موثر بر ضد تقلب با نقش داشتن در پایش خطرات و تقلب، امکان ارزیابی مستقل خطرات تقلب و تدابیر ضد تقلب به کار گرفته شده توسط هیئت اجرایی را دارد. در عمل نقش حسابرسی داخلی شامل: تسهیل ارزیابی خطرات و تقلب در سازمان، حسابرسی تقلب، حمایت از حسابسان مستقل، ارزیابی خطر تقلب و یا موارد مشکوک و پرونده های تقلب به کمیته حسابرسی می باشد.

اجتناب مالیاتی بیانگر یک استراتژی مستمر و پایدار در زمینه برنامه ریزی مالی استراتژیک است؛ که از آن جمله می توان به هدایت منابع واحد تجاری در جهت فعالیت های معاف از مالیات، از جمله سرمایه گذاری در اوراق مشارکت، مطرح کردن معاملات و رویدادها در یک دوره زمانی معین جهت استفاده از مزایای مالیاتی و استفاده از روش های حسابداری که صرفه جویی مالیاتی بیشتری ایجاد می کند؛ بنابراین براساس مباحث تئوریک و طبق تعاریفی که گفته شد، اجتناب مالیاتی فعالیت غیر قانونی نمی باشد و معنی و مفهوم آن با فرار مالیاتی فرق دارد. در واقع ما انتظار داشتیم رابطه بین حسابرسی داخلی و اجتناب مالیاتی منفی باشد یعنی در صورت حضور واحد حسابرسی داخلی در شرکت، میزان اجتناب مالیاتی کاهش یابد ولی با توجه به نتایج این تحقیق بین این دو متغیر هیچ رابطه ای وجود ندارد. یافته های حاصل از این تحقیق با نتایج تحقیق مشایخی و علی پناه (۱۳۹۴)، فرانسیس و همکاران^۱ (۲۰۱۴) مطابقت داشته و با نتایج تحقیق عرب صالحی و هاشمی (۱۳۹۴) و چایز و همکاران (۲۰۱۴) مغایر می باشد.

۵-۱- پیشنهادهای کاربردی

وجود حسابرسی داخلی برای تقویت حاکمیت شرکتی، ارتقا سامانه کنترل داخلی، کمک به مدیریت ریسک، راهبردی و اطمینان یابی از شفافیت در گزارشگری در سطح داخلی و برون سازمانی ضرورتی انکار ناپذیر است و ما انتظار داشتیم حسابرسی داخلی باعث کاهش اجتناب مالیاتی شود ولی نشد. درواقع حسابرسی داخلی به عنوان یک مکانیزم حاکمیت شرکتی هنوز در ایران درست کار نمی کند و صرفا در حد یک نام است. مدیران همواره سعی دارند با اتخاذ سیاست های مالی و عملیاتی مناسب، بهره وری و سودآوری شرکت را حداکثر و رضایت سهامداران را نسبت به میزان سودآوری شرکت جلب نمایند اگر استراتژی های انتخابی توسط مدیر نتواند انتظارات سهامداران از سودآوری شرکت را برآورده نماید، آن گاه این انگیزه برای مدیر ایجاد خواهد شد که با استفاده از راهکارهای دیگر نظیر اجتناب مالیاتی، سعی در رساندن سودآوری شرکت به حد مورد انتظار سهام داران نماید، چرا که اگرمدیران نتوانند ارزش شرکت را افزایش

¹. Francis et all

دهند، سهامداران جدید حتماً مدیران را برکنار و مدیران مورد نظر خود را جانشین آنها خواهند کرد؛ بنابراین به مدیران پیشنهاد می‌شود توانایی خود در راهبری شرکت را بالا ببرند تا سیاست‌های اتخاذ شده توسط آنها قدرت سودآوری بالاتری را برای شرکت به دنبال داشته باشد. در این حالت، استفاده از اجتناب مالیاتی به منظور رساندن سود به حد مورد نیاز سهامداران ضروری نخواهد بود، چرا که مطالعات اخیر نشان داده است که فعالیت‌های اجتناب مالیاتی علاوه بر اینکه به طور بالقوه برای شرکت ارزش افزوده ایجاد می‌کند، هزینه‌هایی را نیز به شرکت تحمیل می‌کند. هزینه‌های مستقیم مربوط به اجتناب از مالیات شامل برنامه ریزی مالیاتی، هزینه دعوی حقوقی در برابر مقامات مالیاتی و جریمه‌های تحمیل شده به وسیله این مقامات می‌باشد و هزینه‌های غیرمستقیم شامل هزینه‌های سیاسی و همچنین خسارت بالقوه به شهرت شرکت است. یکی از هزینه‌هایی که به طور ویژه از فعالیت‌های اجتناب مالیاتی ناشی می‌شود هزینه فرصت از دست رفته تلاش مدیران می‌باشد. مدیران توانا تر بیشترین زمان خود را صرف پروژه‌هایی می‌کنند که دارای بیشترین ارزش افزوده هستند. وقتی هزینه‌ی فرصت از دست رفته تلاش مدیران در نتیجه اجتناب مالیاتی افزایش پیدا می‌کند، باتوجه به راهکارهای مشابه دیگری که به منظور کسب سود وجود دارد، ارزش افزوده‌ی ایجاد شده از طریق اجتناب مالیاتی ناچیز خواهد بود بنابراین انتظار می‌رود مدیران توانا تر کمتر خود را درگیر فعالیت‌های اجتناب مالیاتی کنند.

۲-۵- پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

با توجه به اهمیت موضوع اجتناب مالیاتی و توجه شرکت‌ها به منافع جامعه و منافع سهامداران خود از طریق افزایش ارزش شرکت انجام پژوهش‌های بیشتر و با در نظر گرفتن جوانب دیگر ضروری به نظر می‌رسد. همچنین این پژوهش می‌تواند به عنوان الگویی جهت پژوهش‌های بعدی قرار گیرد.

(۱) بررسی تاثیر حسابرسی داخلی بر عملکرد بازار محصولات شرکت

(۲) بررسی تاثیر ویژگی‌های حسابرسی داخلی بر حجم رسیدگی‌های حسابسان مستقل

(۳) بررسی تاثیر حسابرسی داخلی بر اظهار نظر حسابسان مستقل

۶- منابع

۱. اسمعیلی، سعید، جبارزاده کنگرلویی، سعید و متوسل، مرتضی. (۱۳۹۳). بررسی رابطه هموار سازی سود مشمول مالیات با اجتناب مالیاتی و محتوای اطلاعاتی سود مشمول مالیات شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهشنامه مالیات، شماره ۲۴، صص ۱۱۳-۱۳۳.
۲. امینی نیا، میثم. (۱۳۹۲). بررسی ارتباط بین اجتناب از پرداخت مالیات و هزینه بدهی با لحاظ نوع مالکیت. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید باهنر تهران.
۳. امیدوار، علیرضا. (۱۳۸۹). بررسی دیدگاه مدیران مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در مورد نقش های حسابرسی داخلی. مقاله منتشر شده در نشریه مطالعات اقتصادی، سال دوم، شماره ۶.

۴. بداغ آبادی، قاسم. (۱۳۹۳). حسابرسی داخلی و اثر بخشی آن بر سازمان ها، سومین کنفرانس ملی حسابداری. مدیریت مالی و سرمایه گذاری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، گروه حسابداری.
۵. پورحیدری، امید، فدوی، محمدحسن و امینی نیا، میثم. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر اجتناب از پرداخت مالیات بر شفافیت گزارشگری مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه پژوهش های اقتصادی، سال چهارم، شماره ۲۵، صص ۶۹-۸۵.
۶. تحریری، آرش، خوئینی، مهین. (۱۳۹۶). کیفیت اطلاعات داخلی، کیفیت افشا و اجتناب مالیاتی شرکت ها، دانش حسابداری مالی. سال چهارم، شماره ۱، صص ۱۰۲-۱۲۰.
۷. جبارزاده کنگرلویی، سعید، بهنمون، یعقوب، بهزادی، نهال و شکوری، سمیرا. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین اجتناب مالیاتی و ارزش شرکت با تأکید بر هزینه نمایندگی و کیفیت افشای شرکتی. مجله راهبرد مدیریت مالی، سال چهارم، شماره ۱۴.
۸. حسنی القار، مسعود، شعری، صابر. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی، مجله دانش حسابداری، سال هشتم. شماره ۱، صص ۱۱۴-۱۲۴.
۹. حقیقت، حمید، محمدی، محمد حسن. (۱۳۹۲). بررسی رابطه اجتناب مالیاتی با کیفیت افشا و ارزش شرکت، مطالعات کمی در مدیریت. سال چهارم، شماره ۱، صص ۲۰۹-۲۲۸.
۱۰. خدامی پور، احمد، امینی نیا، میثم. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین اجتناب از پرداخت مالیات و میزان نگه داشت وجه نقد با لحاظ شرایط محدودیت مالی. دانش حسابداری مالی، سال دوم، شماره ۱، صص ۶۷-۸۲.
۱۱. خدارحمی، بهروز. (۱۳۸۶). ارزیابی متوازن در بهبود عملکرد حسابرسی داخلی. رساله دکتری رشته حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی تهران.
۱۲. خواجهی، شکراله، کیامهر، محمد. (۱۳۹۵). مدل سازی اجتناب مالیاتی با استفاده از اطلاعات حسابداری، شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران، مجله دانش حسابداری، سال پنجم، شماره ۲۵، صص ۷۹-۱۰۰.
۱۳. داداشی، ایمان، کردمنجیری، سجاد و برادران، مریم. (۱۳۹۷). تأثیر ساختار حسابرسی داخلی بر احتمال تقلب در صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. مجله دانش حسابرسی، سال هجدهم، شماره ۷۰، صص ۱۵۹-۱۷۸.
۱۴. رضایی، فرزین، مشیری، حسین. (۱۳۹۳). بررسی رابطه ساختار مالکیت با اجتناب مالیاتی شرکت ها. کنفرانس بین-اللمی حسابداری، اقتصاد و مدیریت مالی، سال یکم، شماره ۲۳، صص ۹۰-۱۰۷.
۱۵. رحمانی، علی، ملانظری، مهناز و اربابی بهار، زهرا. (۱۳۹۳). بررسی رابطه تفاوت مالیات تشخیصی و مالیات ابزاری با اجتناب از پرداخت مالیات. پژوهشنامه مالیات، شماره ۲۳، مسلسل ۷۳.

۱۶. رضایی، فرزین، شهسوارزاده، حسین. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین اجتناب مالیاتی و ساختار مالکیت نهادی با ارزش شرکت. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد قزوین.
۱۷. ریسی، ابراهیم. (۱۳۸۳). حسابرسی داخلی و تفکر سیستمی. مجله تدبیر، شماره ۱۵۲.
۱۸. رحیمیان، نظام الدین، آخوندزاده، میثم. (۱۳۸۵). نقش حسابرسی داخلی در پیشگیری از کشف تقلب. حسابدار رسمی، شماره ۱۵.
۱۹. رازدار، محمدرضا، سادات هاشمی، مژگان. (۱۳۹۶). تحلیلی بر ویژگی های واحد حسابرسی داخلی موفق. دومین کنفرانس بین المللی انسجام مدیریت و اقتصاد در توسعه، صص ۴-۶.
۲۰. رضایی، فرزین، جعفری نیارکی، روح اله. (۱۳۹۴). رابطه بین اجتناب مالیاتی و تقلب در حسابداری شرکت ها. پژوهش نامه مالیات، شماره ۲۶، صص ۱۱۰-۱۳۴.
۲۱. سروستانی، علی. (۱۳۹۱). رابطه تحقیق شرکت های مشخص و نوع دارایی با نرخ موثر مالیات از شرکت های ذکر شده در بورس اوراق بهادار تهران.
۲۲. سلیمانی، غلامرضا، مقدسی، مینا. (۱۳۹۳). نقش کنترل های داخلی، حسابرسی داخلی و کمیته حسابرسی در بهبود نظام راهبری شرکتی. پژوهش حسابداری، شماره ۱۲، صص ۷۰-۷۱.
۲۳. شکرالهی، فاطمه، ایزدی نیا، ناصر و سلیمانیان، غلامرضا. (۱۳۹۶). تاثیر اجتناب مالیاتی بر حق الزحمه حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی، سال سوم، شماره ۱۰.
۲۴. صفاریزدی، حسن. (۱۳۸۹). بررسی تحلیلی میان تغییرات اقلام صورت های مالی و تغییرات مالیات در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش نامه مالیات، شماره ۹، صص ۱۶۵-۱۹۸.
۲۵. ضیایی بیدگلی، فرهاد. (۱۳۸۳). مالیات بر ارزش افزوده، مالیات مدرن. پژوهشکده امور اقتصاد.
۲۶. عرب صالحی، مهدی، هاشمی، مجید (۱۳۹۰)، تاثیر اطمینان بیش از حد مدیریتی بر اجتناب مالیاتی، فصلنامه بررسی - های حسابرسی و حسابداری، سال بیست و دوم، شماره ۷۹.
۲۷. عبدالمحمدی، محمد جواد. (۱۳۹۳). حدود وظایف حسابرسی داخلی و کمیته حسابرسی در بهبود نظام راهبری. مجله پژوهش حسابداری، شماره ۱۲، صص ۶۳-۷۷.
۲۸. علی پور، صفدر، امیری، اسماعیل. (۱۳۹۶). تاثیر اجتناب مالیاتی بر ساختار سررسید بدهی. کنفرانس بین المللی مدیریت و حسابداری.
۲۹. عباس زاده، محمدرضا، فدایی، مرتضی، مفتونیان، محسن و بابایی، مائده. (۱۳۹۵). بررسی ارتباط شفافیت مالی و اجتناب مالیاتی با توجه به مالکیت نهادی شرکت ها. سال دهم، شماره ۳۵، صص ۴۵-۷۴.
۳۰. عابدی، نیلوفر، صفری گرایلی، مهدی. (۱۳۹۵). تاثیر شفافیت اطلاعاتی بر رابطه اجتناب مالیاتی و ارزش شرکت. فصلنامه پژوهشی حسابداری مدیریت، سال نهم، شماره ۳۱، صص ۱-۸۰.

۳۱. غلامی کیان، علیرضا، فقیه، محسن. (۱۳۹۶). تأثیر اجتناب مالیاتی بر قدرت پیش بینی سود. سال پنجم، شماره ۳۳، صص ۱۸۰-۲۲۹.
۳۲. فروغی، داریوش، محمدی، شکوفه. (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین اجتناب مالیاتی و ارزش نگه داشت وجه نقد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهشنامه مالیات، شماره ۲۰، مسلسل ۶۸، صص ۱۰۲-۱۲۲.
۳۳. کرمی، شیما، رهنمایی، فریدون و دیانتی، زهرا. (۱۳۹۴). ارزیابی اثر اجتناب مالیاتی بر آگاهی بخشی سود های گزارش شده شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، سال نهم، شماره ۲۸، صص ۱۵-۳۷.
۳۴. کراهی مقدم، هنگامه، مرادی، سیروس. (۱۳۸۵). حسابرسی داخلی در قرن ۲۱. حسابداری رسمی، شماره ۷.
۳۵. محمودی، مرتضی، جبارزاده کنگرلویی، سعید. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر اجتناب مالیاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. مطالعات کمی در مدیریت، سال پنجم، شماره ۴، صص ۶۹-۸۶.
۳۶. محمودی، علی. (۱۳۹۳). تأثیر اجتناب مالیاتی بر پایداری سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری.
۳۷. مهرانی، سیامک، سیدی، جلال. (۱۳۹۳). بررسی اثر درآمد مشمول مالیات و حسابداری حفظ و نگهداری در شرکت های مالی. سال سوم، شماره ۱۰، صص ۱۳-۲۳.
۳۸. مهام، کیهان، تک روستا، مجید. (۱۳۹۰). شناخت موانع ارزیابی کنترل های داخلی در حسابرسی مستقل. سال پانزدهم، شماره ۶۱، صص ۱۸۰-۱۸۷.
۳۹. مدرس، احمد، بیداری، محمد علی. (۱۳۹۰). بررسی نقش ترزش افزوده حسابرسی داخلی. سال چهارم، شماره ۱۱، صص ۶۶-۶۷.
۴۰. محمودیان، رضا. (۱۳۸۸). بررسی موانع بکارگیری حسابرسی داخلی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی. واحد علوم و تحقیقات.
۴۱. موسوی جهرمی، یگانه طهماسبی و خاکی، نرگس. (۱۳۸۸). راهکارهای پیشگیری از فرار مالیاتی در نظام مالیات بر ارزش افزوده. مجله مطالعات مالی، شماره ۴.
۴۲. مهربان پور، محمدرضا، آهنگری، مهناز، وقفی، حسام و صالحی پرویز. (۱۳۹۶). بررسی عوامل موثر بر اجتناب مالیاتی و تأثیر آن بر معیارهای ارزیابی عملکرد. فصلنامه دانش حسابداری مالی، سال چهارم، شماره ۳: نظری، هنگامه، قناد، مصطفی. (۱۳۹۱). حسابرسی داخلی، راهبری شرکتی و مدیریت ریسک. سال اول، شماره ۱، صص ۳۰-۴۰.
۴۳. نادریان، هوشنگ. (۱۳۹۴). تحلیلی بر حسابرسی داخلی در بخش عمومی، دو ماهنامه حسابرسی داخلی. سال دوم، شماره ۱.

۴۴. Anderson, Dick (2004) "strengthening Internal audit Effectiveness" corporate Governance September, Dow Jones & Company, Inc
۴۵. Banerjee, S., Dasgupta, S. , Kim, Y. , (2008). Buyer-supplier relationships and the stakeholder theory of capital structure. Journal of Finance 63, 2507–2552.
۴۶. Chen, X., Hu, N., Wang, X., & Tang, X. (2014). Tax Avoidance and Firm Value: Evidence from China. Nankai Business Review International, 5(1), 25-42.

Investigating the effect of internal audit on tax avoidance of companies listed on the Tehran Stock Exchange

Fatemeh Hoseini Holari¹
Pooneh Parvar Saravi^{*2}

Date of Receipt: 2022/04/07 Date of Issue: 2022/05/07

Abstract

Tax avoidance is the result of the most important decisions of company managers, which can have favorable or unfavorable effects on the value of the company by preventing the transfer of company resources to the government. Managers can prevent the outflow of cash from the company by delaying the payment of taxes. This study investigates the effect of internal audit on tax avoidance of selected companies of Tehran Stock Exchange. The statistical population of this study is 105 companies listed on the Tehran Stock Exchange and to test the research hypotheses, the combined data regression test has been used. The research hypothesis was tested over a five-year period (2012 to 2016). The results indicate that internal audit has no significant effect on tax avoidance and also among the control variables, company size and return on assets have a positive and negative effect on respectively. Was tax evasion of the company.

Keywords

Internal Audit, Tax Avoidance, Effective Tax Rate, Corporate Governance, Tehran Stock Exchange

1. Master of Accounting, Faculty of Management and Accounting, Roozbehan University, Sari, Iran (Fatemeh.hoseini.holari@gmail.com)

2. Master of Accounting, Faculty of Management and Accounting, Roozbehan University, Sari, Iran (pone.np92@gmail.com)